

Utrikesutskottets betänkande 2021/22:UU2

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om biståndsram. Utskottet tillstyrker även regeringens och Riksrevisionens förslag om anslag för 2022 inom utgiftsområde 7, som uppgår till ca 51,9 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

Samtliga motionsförslag avstyrks.

I betänkandet finns en reservation (V) och sju särskilda yttranden (M, SD, C, V, KD, L). Ledamöterna från Centerpartiet, Vänsterpartiet och Liberalerna avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:1 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Ett trettiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens resultatredovisning.....	7
Statens budget inom utgiftsområde 7	10
OECD-Dacs regelverk.....	17
Reservation	19
OECD-Dacs regelverk, punkt 3 (V)	19
Särskilda yttranden	20
1. Regeringens resultatredovisning, punkt 1 (M).....	20
2. Regeringens resultatredovisning, punkt 1 (KD)	20
3. Statens budget inom utgiftsområde 7, punkt 2 (C)	20
4. Statens budget inom utgiftsområde 7, punkt 2 (V)	21
5. Statens budget inom utgiftsområde 7, punkt 2 (L).....	21
6. OECD-Dacs regelverk, punkt 3 (M).....	22
7. OECD-Dacs regelverk, punkt 3 (SD)	22
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Propositionen	23
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	23
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	27
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden.....	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens resultatredovisning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 15,

2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 5 och

2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 15.

2. Statens budget inom utgiftsområde 7

a) Biståndsramen för 2022

Riksdagen fastställer biståndsramen för 2022 till 1 procent av vid budgeteringstillfället beräknad bruttonationalinkomst (BNI) för 2022 beräknat enligt EU-förordningen för nationalräkenskaperna ENS 2010.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 7 punkt 1 och avslår motionerna

2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 4 och 6,

2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 17,

2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 6,

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 53 och

2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 4.

b) Anslagen för 2022

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt regeringens och Riksrevisionens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 7 punkterna 4 och 6 samt avslår motionerna

2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 29,

2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 2, 5 och 9,

2021/22:3188 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 10,

2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 7,

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 52,

2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkandena 1 och 9,

2021/22:3901 av Björn Söder m.fl. (SD),

2021/22:3945 av Joar Forssell m.fl. (L),

2021/22:4146 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) och

2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

c) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2022 ställa ut statliga garantier för biståndsverksamhet som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 18 000 000 000 kronor.

2. under 2022 för anslaget 1:1 Biståndsverksamhet besluta om kapitaltillskott till Swedfund International AB på högst 1 200 000 000 kronor.

3. under 2022 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 7 punkterna 2, 3 och 5 samt avslår motion 2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 19.

3. OECD-Dacs regelverk

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 35 och 38,

2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 44,

2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 16 och

2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11.

Reservation (V)

Stockholm den 2 december 2021

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Hans Wallmark (M), Olle Thorell (S), Hans Rothenberg (M), Jamal El-Haj (S), Kerstin Lundgren (C)*, Björn Söder (SD), Jennie Nilsson (S), Camilla Hansén (MP), Magnus Ek (C)*, Diana Laitinen Carlsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Yasmine Posio (V)*, Mats Nordberg (SD), Gudrun Brunegård (KD) och Maria Nilsson (L)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2021/22:1 i de delar som gäller utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22. Utgiftsområdet inkluderar förslag från Riksrevisionen till riksdagen om myndighetens anslag för internationellt utvecklingssamarbete (prop. 2021/22:1 utg.omr. 7). Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslagen finns i bilaga 1. I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens och Riksrevisionens förslag till anslag för 2022 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som sex partier föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Det rambeslut för budgeten som riksdagen fattat bygger på ett gemensamt budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Då utrikespolitikens inriktning hanteras av regeringen och inte främst är en budgetfråga, föreslås ingen gemensam inriktning för utrikespolitiken i budgetförslaget från dessa partier. I stället hänvisas till respektive partis särskilda yttranden i detta betänkande.

Under beredningen av ärendet har biståndsminister Per Olsson Frid redogjort för innehållet i propositionen. Sidas generaldirektör Carin Jämtin har för utskottet redogjort för myndighetens arbete och synpunkter på regeringens budgetförslag. Riksrevisor Helena Lindberg har presenterat Riksrevisionens utvecklingssamarbete för utskottet.

Utskottet beslutade vid utskottssammanträde den 25 november att, i enlighet med 10 kap. 8 § riksdagsordningen, från regeringen/Regeringskansliet inhämta upplysningar om en s.k. öronmärkning av biståndsmedel om 1 miljard kronor för återuppbyggnad av krigshärjade länder för att möjliggöra för människor att åter bo och leva i trygga samhällen och bidra till deras tillväxt. Departementsrådet Per Holmström med medarbetare från Utrikesdepartementet informerade vid utskottssammanträde den 29 november om fråga om s.k. öronmärkta biståndsmedel.

Utskottet har i betänkande 2019/20:UU17 behandlat regeringens resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer (skr. 2019/20:91). EU:s bistånd har behandlats i betänkande 2020/21:UU10.

Bakgrund

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket

riksdagsordningen). Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2022 för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd till 51,9 miljarder kronor (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). I detta betänkande föreslår utrikesutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat. I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att målet för utgiftsområdet och regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 7. Slutligen behandlas ett antal motionsförslag som väckts under allmänna motionstiden 2021/22 om det internationella regelverket för definition av offentligt bistånd (Official Development Assistance, ODA).

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om regeringens resultatredovisning.

Jämför särskilt yttrande 1 (M) och 2 (KD).

Propositionen

Målet för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck (prop. 2013/14:1 utg.omr. 7, bet. 2013/14:UU2, rskr. 2013/14:75).

Regeringen anför att verksamheten inom utgiftsområdet består av långsiktiga samarbeten med andra länder, multilaterala och regionala organisationer, multilaterala utvecklingsbanker och fonder, privata aktörer och civilsamhällesorganisationer. Såväl utvecklingssamarbetet som det humanitära biståndet äger rum i svåra kontexter. Resultatredovisning och bedömning av målpuppfyllelse inom verksamheten är därför förknippad med ett antal utmaningar.

Under 2020 har covid-19-pandemin och dess konsekvenser både ökat de behov som motiverar verksamheten och påverkat genomförandet av biståndsverksamheten. Insatser och aktiviteter har i betydande omfattning fått anpassas och omformuleras för att nå resultat. En del verksamheter har fått skjutas upp eller ställas in. Även uppföljningen av biståndet har påverkats och delvis andra metoder och processer för uppföljning och rapportering har använts. Nära samarbeten med tillitsfull dialog och goda förutsättningar för flexibilitet och anpassning har, enligt regeringen, ökat förutsättningarna för att resultat inom utgiftsområdets verksamhet både har kunnat uppnås och redovisas för 2020. Regeringen bedömer att Sveriges internationella bistånd under 2020 har bidragit till att uppnå målet att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 15 föreslås att en resultatgaranti för biståndet införs. Samma motionärer upprepar förslaget i motionerna 2021/22:3882 yrkande 5 och 2021/22:4157 yrkande 15. I kommittémotion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) understryks vikten av kvantifierbara mål inom biståndet i syfte att bättre kunna utvärdera dess effektivitet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Utskottet anser att det är viktigt att utvecklingen av den ekonomiska styrningen fortsätter i dialog mellan riksdagen och regeringen. Utskottet konstaterar att resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens redovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts ska ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

Utskottet konstaterar att under 2020 har covid-19-pandemin och dess konsekvenser påverkat genomförandet av biståndsverksamheten. Insatser och aktiviteter har i betydande omfattning fått anpassas och omformuleras för att nå resultat. En del verksamheter har fått skjutas upp eller ställas in. Även uppföljningen av biståndet har enligt propositionen påverkats och utskottet noterar att delvis andra metoder och processer för uppföljning och rapportering har använts under året.

Riksdagen beslutade hösten 2013 att målet för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd ska vara att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck (prop. 2013/14:1 utg.omr. 7, bet. 2013/14:UU2, rskr. 2013/14:127). Utskottet uttalade i sammanhanget att målet innebär att biståndet ska skapa förutsättningar för bättre livsvillkor för människor som lever i fattigdom eller förtryck eller både och. Utskottet underströk också att målet ska ge uttryck för att biståndet ska bidra till fattigdomsminskning och utveckling genom att främja samhällssystem utan förtryck och främja fattiga människors förutsättningar att med egna resurser förbättra sina livsvillkor.

Utskottet konstaterar att regeringen har gjort bedömningen att Sveriges internationella bistånd under 2020 bidrog till att skapa förutsättningar för att uppnå målet för utgiftsområdet. För det bilaterala biståndet baseras regeringens bedömning av måluppfyllelse bl.a. på Sidas bedömningar av utvecklingen i relation till regeringens beslutade strategimål. Utskottet noterar att för en majoritet av strategimålen (ca 60 procent) har utvecklingen under 2020 varit varierad, på så vis att ingen entydigt positiv eller negativ trend har påvisats. Detsamma gällde för 2019 respektive 2018. Utvecklingen har dock gått bakåt i relation till fler strategimål under 2020 (ca 35 procent) än under 2019 (ca 30 procent). Enligt regeringens bedömning hör detta samman med den negativa utveckling inom jämställdhet, hälsa och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt ekonomisk utveckling som skett under 2020. Utskottet delar regeringens bedömning att pandemin i flera avseenden, direkt eller indirekt, har påverkat utvecklingen och att Sveriges insatser har bidragit till uppfyllelsen av det riksdagsbundna målet genom att motverka en annars än mer negativ utveckling.

Utskottet avser att återkomma till resultatbedömningen av det multilaterala biståndet under våren 2022 i samband med beredning av regeringens

resultatskrivelse om det multilaterala biståndet och regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens granskning av svenskt bistånd till multilaterala organisationer (RiR 2021:28).

Utskottet påminner om att riksdagen våren 2017 behandlade regeringens skrivelse om policyramverk för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (skr. 2016/17:60, bet. 2016/17:UU11, rskr. 2016/17:101). I policyramverket understryks bl.a. att utgångspunkten för utvecklingssamarbetet ska vara partnerländernas egna visioner och prioriteringar, baserat på principen om samarbetsländernas ägarskap och ansvar för sin egen utveckling. Utskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat sitt stöd för de principer om bistånds- och utvecklingseffektivitet som har antagits och utvecklats av det internationella samfundet och har därför inga invändningar mot detta. Utskottet vill samtidigt, liksom vid förra årets budgetberedning, understryka att detta förhållningssätt inte får leda till brister i regeringens styrning av vilka resultat som ska uppnås i biståndet. Beslut om biståndets fortsatta utformning bör i hög grad utgå från en analys av dels de resultat som har uppnåtts, dels av inom vilka områden Sverige har komparativa fördelar.

Utskottet inser att möjligheten att tydliggöra kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag är begränsad med tanke på insatsernas natur och med tanke på långsiktigheten i insatserna och på de omvärldsförhållanden som påverkar effekter av insatser, ofta i svåra förhållanden. Regeringen bör dock fortsätta arbetet med att utveckla kopplingen mellan resultatanalysen och politikens inriktning.

Utskottet har tidigare understrukit vikten av att uppmärksamma och hantera eventuella målkonflikter i biståndet. Utskottet vill också fortsatt understryka vikten av att det finns gedigna system för riskanalys och riskhantering.

Med detta sagt delar utskottet regeringens samlade bedömning att Sveriges utvecklingssamarbete har bidragit till att uppnå det övergripande målet för utgiftsområdet.

Med hänvisning till vad som här anförts avstyrker utskottet motion 2021/22:3773 yrkande 15, 2021/22:3882 yrkande 5 och 2021/22:4157 yrkande 15.

Statens budget inom utgiftsområde 7

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 7 avslås.

Jämför särskilt yttrande 3 (C), 4 (V) och 5 (L).

Propositionen

Biståndsramen

Regeringen föreslår att biståndsramen för 2022 uppgår till 57,4 miljarder kronor, vilket motsvarar 1 procent av beräknad BNI enligt EU-förordningen för nationalräkenskaperna ENS 2010. I biståndsramen ingår ODA-relaterade kostnader, dvs. kostnader som klassificeras som bistånd (Official Development Assistance, ODA) i enlighet med den definition som används av biståndskommittén vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD-Dac). Majoriteten av kostnaderna återfinns under anslag inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Det föreslagna beloppet för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppgår till 51,9 miljarder kronor. I utgiftsområde 7 ingår 5 miljoner kronor som avser förvaltningsutgifter för samarbete inom Östersjöregionen som inte klassificeras som bistånd. Dessa kostnader ingår inte i biståndsramen.

Avräkningar

I biståndsramen ingår kostnader från andra delar av statens budget som kan klassificeras som bistånd. Kostnaderna uppgår till 5,5 miljarder kronor 2022.

Kostnader för mottagande av asylsökande och skyddsbehövande från låg- och medelinkomstländer under deras första år i Sverige ingår i den svenska biståndsramen. I OECD-Dacs riktlinjer anges att kostnaderna räknas som bistånd på humanitära grunder och för att spegla ett gemensamt ansvarstagande med låg- och medelinkomstländer, vilka är värdar för de flesta av världens flyktingar. Regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2020 en ny modell för beräkning av dessa kostnader. I den nya modellen ingår kostnader inom dels utgiftsområde 8 Migration, dels utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Totalt beräknas kostnader för asylsökande och skyddsbehövande inom biståndet uppgå till 1,1 miljarder kronor 2022.

I biståndsramen ingår även kostnader för det svenska bidraget till den del av EU:s gemensamma bistånd som finansieras genom EU:s reguljära budget. För 2022 uppgår dessa kostnader till 3 miljarder kronor. I biståndsramen ingår även biståndsrelaterade förvaltningskostnader för utlandsmyndigheter och

enheter i Stockholm, totalt 473 miljoner kronor. Övriga kostnader från andra delar av statens budget som klassificeras som bistånd och ingår i biståndsramen uppgår till totalt 791 miljoner kronor 2022. Dessa kostnader består av flera olika komponenter, bl.a. medel för den internationella biståndsverksamhet som bedrivs av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt bidrag till demokratiinsatser i länder som uppfyller OECD-Dacs kriterier för låg- och medelinkomstländer.

Anslag

För budgetåret 2022 föreslår regeringen att riksdagen anvisar ramanslagen inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd när det gäller anslag som står till regeringens disposition (anslagen 1:1–1:4 och 1:6) enligt den tabell som framgår av bilaga 2 till betänkandet (punkt 4 i propositionen). I budgetpropositionen finns även förslag från Riksrevisionen om att riksdagen för budgetåret 2022 bör anvisa ett ramanslag inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd för Riksrevisionen enligt den tabell som framgår av bilaga 2 till betänkandet (punkt 6 i propositionen).

Bemyndiganden

För att främja en högre grad av förutsägbarhet i biståndsgivningen behöver ekonomiska avtal inom biståndsverksamheten kunna ingås. Nya åtaganden beräknas uppgå till ca 33,7 miljarder kronor. Myndigheter som disponerar bemyndiganden under anslaget är bl.a. Regeringskansliet, Sida, Svenska institutet, Vetenskapsrådet, Nordiska Afrikainstitutet, Folke Bernadotteakademien och Strålsäkerhetsmyndigheten.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ställa ut statliga garantier för biståndsverksamhet som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 18 miljarder kronor (punkt 2) samt att för anslaget 1:1 Biståndsverksamhet besluta om kapitaltillskott på högst 1,2 miljarder kronor till Swedfund International AB (punkt 3).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 föreslås att anslaget 1:1 Biståndsverksamhet minskas med drygt 13 miljarder kronor. I yrkande 2 anförs att kostnaderna för biståndet måste utvärderas mot förväntade resultat och vägas mot andra akuta behov i Sverige. I yrkande 4 anförs att utbetalningsmålet om 1 procent av Sveriges BNI bör övergå till en fyraårig biståndsram. I yrkande 19 föreslås att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 miljarder kronor åren 2023–2034. Detta innebär en minskning med 15 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. I kommittémotion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 6 anförs att utgiftsmålet för biståndet om 1 procent av BNI bör

överges, sänkas och övergå till en fyraårig biståndsram. I yrkande 7 understryks vikten av att säkerställa ett tillräckligt förvaltningsanslag för kvalitetssäkring, kontroll och uppföljning av bistånd. I yrkande 8 anförs att humanitärt bistånd som andel av biståndet behöver öka. Detta upprepas av samma motionärer i kommittémotionerna 2021/22:3776 (M) yrkande 52 och 2021/22:4157 yrkande 8. I kommittémotion 2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 53 föreslås återigen att utbetalningsmålet om 1 procent av Sveriges BNI avskaffas och i stället övergår till en fyraårig biståndsram. I kommittémotionerna 2021/22:3773 yrkande 3 och 2021/22:4157 yrkande 6, båda av Hans Wallmark (M), anförs av biståndet bör fokuseras.

I kommittémotion 2021/22:3901 av Björn Söder m.fl. (SD) föreslås att anslaget 1:1 Biståndsverksamhet minskas med 16,5 miljarder kronor, att anslaget 1:2 Styrelsen för internationell utveckling (Sida) minskas med 500 miljoner kronor, att anslaget 1:3 Nordiska Afrikainstitutet minskas med 2 miljoner kronor, att anslaget 1:4 Folke Bernadotteakademien minskas med 21 miljoner kronor och att anslaget 1:6 Utvärdering av internationellt bistånd minskas med 2 miljoner kronor. I kommittémotion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 2 och 9 anförs att andelen av svenskt bistånd som går till humanitärt bistånd och flyktinghjälp bör öka. I yrkande 4 anförs att biståndsramen bör minskas genom en grundlig översyn, avveckling av ineffektivt bistånd och en större koncentration på ett urval av länder, biståndsorganisationer och fonder samt på områden där Sverige besitter speciell kompetens. I yrkande 5 anförs att regeringen bör skapa ett instrument för att fondera biståndsmedel vars utbetalning frusits på grund av bristande kvalitet, effektivitet och/eller korruption så att utgiftsmålet kan nås samtidigt som biståndets kvalitet säkras. I yrkande 6 anförs att kostnaderna för biståndet måste utvärderas mot förväntade resultat och vägas mot andra akuta behov i Sverige. I yrkande 8 anförs att biståndet måste fokuseras.

I kommittémotion 2021/22:4146 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) föreslås att riksdagen anvisar anslagen för utgiftsområde 7 i enlighet med regeringens förslag. I kommittémotion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 10 anförs att svenskt utvecklingssamarbete behöver fokuseras ytterligare för att åstadkomma långsiktig förändring. I yrkande 17 understryks vikten av att stå upp för enprocentsmålet i biståndet.

I partimotion 2021/22:3188 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås ett nytt anslag på 500 miljoner kronor som ska användas till förebyggande klimatåtgärder som motverkar konsekvenserna av de klimatförändringar vi redan ser. Det klimatbistånd som föreslås ska bestå av nya additionella medel, för att på så vis leva upp till löftet i Parisavtalet om att klimatfinansieringen ska bestå av ytterligare medel utöver redan utlovat bistånd. Anslaget ska trappas upp under tre år. Motionärerna anser också att regeringen bör öka andelen bistånd som avsätts för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) till minst 10 procent av den totala biståndsbudgeten. Det sistnämnda yrkandet återkommer i partimotion 2021/22:921 yrkande 29 av samma motionärer.

I kommittémotion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 1 föreslås att riksdagen anvisar anslagen för utgiftsområde 7 i enlighet med regeringens förslag. I yrkande 9 anförs att biståndet bör omfördelas för att kunna hjälpa fler människor som befinner sig på flykt.

I kommittémotion 2021/22:3945 av Joar Forssell m.fl. (L) avvisas regeringens förslag om att öka förvaltningsanslaget för Folke Bernadotte-akademien med 18,5 miljoner kronor 2022. I stället föreslås en ökning av anslaget till Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) med motsvarande belopp.

Utskottets ställningstagande

Biståndsramen och avräkningar

Sverige ska ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag i budgetpropositionen om att fastställa biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete för 2022 till 57,4 miljarder kronor, vilket motsvarar 1 procent av beräknad BNI vid budgeteringstillfället enligt EU:s nya beräkningsmodell för BNI (punkt 1).

Sverige ska utgå från och värna OECD:s definition av bistånd. Denna anger att bistånd är flöden från den offentliga sektorn med det huvudsakliga syftet att främja ekonomisk utveckling och välbefinnande i fattiga länder och med ett gåvoelement om minst 25 procent. Svenskt bistånd ska gå till de länder som klassas som ODA-mottagare enligt OECD-Dacs kriterier.

I budgetpropositionen redovisar regeringen kostnader i statsbudgeten som klassificeras som bistånd enligt OECD-Dacs kriterier och därmed ingår i biståndsramen men som återfinns inom andra utgiftsområden, s.k. avräkningar. Regeringen föreslår i budgetpropositionen att avräkningarna för 2022 ska uppgå till 5,5 miljarder kronor, vilket är en ökning med 80 miljoner kronor jämfört med föregående år. Som andel av biståndsramen uppgår avräkningarna till 9,5 procent 2022.

Utskottet konstaterar att avräkningar från biståndsramen gjorts sedan början av 1980-talet. Avräkningarna omfattar framför allt kostnader för mottagande av asylsökande från låg- och medelinkomstländer, det svenska bidraget till den del av EU:s gemensamma bistånd som finansieras genom EU:s reguljära budget och de delar av utrikesförvaltningens förvaltningskostnader som avser utvecklingssamarbete. Andelen avräkningar från biståndsramen uppgick 2003 till 14 procent, 2006 till 9 procent, 2012 till 16 procent och 2021 till knappt 10 procent.

Utskottet konstaterar att regeringen, i enlighet med vad utskottet tidigare begärt (bet. 2017/18:UU2, rskr. 2017/18:95), i budgetpropositionen för 2020 gav en utförlig redovisning av modellen för beräkning av kostnader för mottagande av asylsökande och skyddsbehövande inom biståndsramen. Utskottet hade inga invändningar mot beräkningsmodellen, men vill påminna om sitt yttrande till finansutskottet om vårändringsbudgeten för 2019 (yttr. 2018/19:UU4y) där utskottet underströk vikten av transparens och

långsiktighet när det gäller avräkningar från biståndsramen. Utskottet vill också påminna om sitt uttalande att om regeringen föreslår avräkningar som över- eller understiger det utrymme som ges av OECD-Dacs regelverk enligt den beslutade modellen bör detta tydligt framgå och motiveras.

Anslagen

I budgetpropositionen redogör regeringen för sina förslag om medelstildelning till respektive anslag och motiv till förslagen. Med utgångspunkt i regeringens redogörelse och utskottets ställningstaganden i fråga om biståndsramen ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till medelstildelning till anslaget 1:1 Biståndsverksamhet.

Utskottet instämmer i regeringens prioriteringar och bedömning om vikten av att under 2022 bekämpa pandemin och dess effekter samt verka för en hållbar ekonomisk grön återhämtning. Detta innefattar en omställning till samhällen och ekonomier som bygger på bl.a. ökad delaktighet och demokrati, minskad ojämlikhet, ökad jämställdhet, förnybara energilösningar, bevarande av den biologiska mångfalden och fungerande ekosystem både på land och i hav samt minskade utsläpp. Sverige ska vara fortsatt ledande i att bidra till genomförandet av Agenda 2030 globalt, Addis Ababa Action Agenda om utvecklingsfinansiering (Framework for Development, FfD) och Parisavtalet om klimat. Satsningarna på demokrati och mänskliga rättigheter samt biologisk mångfald ska fortsätta. Arbetet för global jämställdhet bör drivas med oförminskad styrka, inklusive arbetet för ökad tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Demokrati, fred och säkerhet ska fortsatt främjas och Sverige bör även fortsatt vara en ledande aktör inom det humanitära biståndet och bidra till att möta de rekordhöga humanitära behoven. Utan att i sak nu ta ställning noterar utskottet att riksdagen har godkänt riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (bet. 2021/22:FiU1; rskr. 2021/22:46) vari riksdagen bl.a. godkänner att 1 miljard kronor av biståndsmedel öronmärks för återuppbyggnad av krigshärjade länder för att möjliggöra för människor att åter bo och leva i trygga samhällen och bidra till deras tillväxt. Insatser, också för återuppbyggnad av krigshärjade länder, sker med beaktande av målen för svenskt internationellt utvecklingssamarbete och i enlighet med OECD-Dacs definition av bistånd. Utskottet konstaterar att Sverige i bilateralt och multilateralt utvecklingssamarbete redan idag lägger stora resurser på återuppbyggnad av krigshärjade länder. Det övergripande målet för regeringens beslutade strategi för 2017-2022 för hållbar fred är t.ex. att bidra till förbättrat förebyggande av väpnad konflikt, effektiv konfliktlösning, hållbar freds- och statsbyggnad, ökad mänsklig säkerhet i sviktande och konfliktdrabbade stater, samt stärkt inflytande för kvinnor och för unga, barn och minoriteter i dessa situationer. Utskottet avser att återkomma till frågor om långsiktiga prioriteringar inom biståndet och andra biståndspolitiska frågor i ett betänkande tidigt under 2022.

Utskottet tillstyrker även förslaget i budgetpropositionen om storleken på anslaget 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. Utskottet noterar att de ytterligare medel som tilldelas Sida 2022 ska användas för att säkerställa hållbar och inkluderande återhämtning och omställning i ljuset av covid-19-pandemin. Fokus ska sättas på att förverkliga regeringens satsningar på demokrati samt klimat och biologisk mångfald. Sida ska fortsätta att tillvarata digitaliseringens möjligheter samt potentialen i innovativa samverkans- och finansieringsformer. Utskottet delar också regeringens uppfattning att Sida ska fortsätta att stärka garantiverksamheten. Det framgår av propositionen att regeringen, med utgångspunkt i Statskontorets och Ekonomistyrningsverkets rapport (Statskontoret 2020:22), avser att förbättra och förtydliga styrningen av Sida samt vidareutveckla arbetet med och effektivisera beredningsprocessen för strategier. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

När det gäller Nordiska Afrikainstitutet delar utskottet regeringens bedömning att myndigheten ska fortsätta att stärka sin forsknings- och policyrelevans och bidra till att främja, sprida och utveckla den kunskap som produceras om det moderna Afrika. För att myndigheten ska förbli relevant och verka för ett holistiskt arbetssätt kring olika utmaningar är det av vikt att detta arbete fortsätter. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstilldelning för anslaget 1:3 Nordiska Afrikainstitutet.

Utskottet noterar att Folke Bernadotteakademien (FBA) får utvidgade och nya strategiuppdrag samt fortsätter arbetet med att renodla organisationen, effektivisera genomförande och stärka profilen inom freds- och statsbyggande. För att FBA ska ges förutsättningar att genomföra sina uppgifter i utvecklingssamarbetet på ett mer ändamålsenligt och effektivt sätt ökas förvaltningsanslaget. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstilldelning till anslaget 1:4 Folke Bernadotteakademien.

Vidare delar utskottet regeringens uppfattning att uppföljning och utvärdering är en viktig grund för den framtida utformningen av Sveriges internationella bistånd. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag till medelstilldelning till anslaget 1:6 Utvärdering av internationellt bistånd.

Anslaget 1:5 får användas för utgifter för Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete. Medlen används inom ramen för målen för svenskt internationellt utvecklingssamarbete och OECD-Dacs definition av bistånd. Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete ska bidra till att stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva revision enligt internationella standarder. Huvudinriktningen bör vara långsiktig institutionellt samarbete. Utvecklingssamarbetet sker framför allt i globala, regionala och bilaterala program i Afrika, Asien, västra Balkan och Östeuropa samt genom multilateralt samarbete. Riksrevisionen använder framför allt sin egen personal och kompetens i genomförandet av kapacitetsutvecklingsprojekt. Utskottet tillstyrker förslaget till medelstilldelning för anslaget 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete (punkt 6).

Bemyndiganden

Sveriges bistånd ska vara förutsägbart. För att främja detta behöver Sverige kunna ingå ekonomiska avtal inom biståndsverksamheten. Riksdagen bemyndigar därför regeringen att ingå fleråriga avtal och lämna garantier som medför behov av framtida anslag på en viss nivå. Bemyndiganderamen används för fleråriga åtaganden om bidrag till multilaterala organisationer, fonder och utvecklingsbanker samt för fleråriga avtal inom det bilaterala biståndet.

Myndigheter som disponerar bemyndiganden under anslaget är bl.a. Regeringskansliet, Sida, Svenska institutet, Vetenskapsrådet, Nordiska Afrikainstitutet och Strålsäkerhetsmyndigheten. Utskottet tillstyrker förslaget om att regeringen ska bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:1 Biståndsverksamhet besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 115 miljarder kronor för perioden 2023–2034 (punkt 5).

Vidare tillstyrker utskottet att regeringen bemyndigas att under 2022 ställa ut statliga garantier för biståndsverksamhet som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 18 miljarder kronor (punkt 2). Bemyndigandet omfattar ett statligt garantiåtagande i fråga om Sidas garantigivning. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att garantiinstrumentet på ett kostnadseffektivt sätt bidrar till att mobilisera andra resurser, framför allt privat kapital, för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Garantier utgör därför ett viktigt komplement till gåvobiståndet. Utskottet anser liksom regeringen att garantier har potential att bidra till att minska de negativa ekonomiska effekterna av covid-19 i Sidas samarbetsländer. Utskottet anförde detta redan våren 2021 i samband med beredningen av regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens granskning av Sidas garantiverksamhet, men tillade att mer forskning behövs för att detta ska kunna konstateras (skr. 2020/21:117, bet. 2020/21:UU11). Utskottet noterade också att Riksrevisionens slutsats av granskningen är att det i huvudsak har säkerställts att garantiverksamheten bedrivs på ett effektivt sätt, och att Riksrevisionens bedömning är att Sida i huvudsak har arbetat ändamålsenligt med garantier.

Regeringen föreslår också att Swedfund International AB ska tilldelas ytterligare 1,2 miljarder kronor i form av kapitaltillskott under 2022. Utskottet noterar att den ägaranvisning som beslutades i december 2019 innehåller nya uppdragsmål som stärker fokus på utveckling av finansiellt bärkraftiga företag, en klimatneutral portfölj och investeringar i förnybar energi, ökad jämställdhet, anständiga arbetsvillkor och mobilisering av privat kapital i Swedfunds investeringar. Regeringen bedömer att Swedfund har goda förutsättningar att öka investeringstakten och därmed sitt bidrag till genomförandet av Agenda 2030. Covid-19 har haft en negativ påverkan på verksamheten och utskottet välkomnar de åtgärder som Swedfund har vidtagit för att bistå portföljbolagen med finansiering för att överbygga krisen- och minska behovet av permitteringar samt åtgärder för att minska smittspridning. Utskottet anser liksom regeringen att bolaget bör ha en finansiering och

kapitalstruktur som motsvarar den risk som följer på uppdraget som utvecklingsfinansier och att kapitaltillskott ger Swedfund förutsättningar att bedriva en verksamhet som svarar mot målet för utgiftsområdet. Utskottet tillstyrker därmed att regeringen bemyndigas att besluta om kapitaltillskott till Swedfund International AB på högst 1,2 miljarder kronor (punkt 3). Utgiften ska belasta anslaget 1:1 Biståndsverksamhet. Utskottet noterar att regeringen avser att återkomma i kommande budgetpropositioner med förslag om ytterligare kapitaltillskott till Swedfund om 1,2 miljarder kronor per år 2023 och 2024.

Mot bakgrund av vad som här anförts om biståndsramen, avräkningar, anslagen och bemyndiganden tillstyrker utskottets regeringens förslag och avstyrker motionerna 2021/22:921 yrkande 29, 2021/22:2586 yrkandena 2, 4–6 och 9, 2021/22:3188, 2021/22:3247 yrkandena 10 och 17, 2021/22:3773 yrkandena 6 och 7, 2021/22:3776 yrkandena 52 och 53, 2021/22:3882 yrkandena 1 och 9, 2021/22:3901, 2021/22:3945, 2021/22:4146 och 2021/22:4157 yrkandena 1, 2, 4 och 19.

Riksrevisionens iakttagelser

Utskottet har som ett led i sitt uppföljningsarbete tagit del av uppgifter om Riksrevisionens iakttagelser om myndigheterna inom utgiftsområdet. Av Riksrevisorns årliga rapport 2021 framgår att Riksrevisionens granskningar av 2020 års årsredovisningar för myndigheterna inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd visar att redovisningarna i allt väsentligt ger en rättvisande bild av myndigheternas verksamhet.

OECD-Dacs regelverk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om OECD-Dacs regelverk.

Jämför reservationen (V) och särskilt yttrande 6 (M) och 7 (SD).

Motionerna

I partimotion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 35 anförts att regeringen bör verka för att förändringar i DAC:s regelverk inte leder till en urholkning av biståndet. I yrkande 38 anförts att Sverige bör verka för förändringar av DAC:s regelverk så att biståndet värnas och kostnader för flyktingmottagande, skuldavskrivningar och utländska studenter inte ska kunna räknas som bistånd.

I kommittémotion 2021/22:2586 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 44 anförts att OECD-Dacs definition av bistånd bör reformeras så att fler insatser räknas som bistånd.

I kommittémotion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 16 anförts att Sverige bör driva på för en modernisering av OECD-Dacs regelverk. Motionärerna upprepar yrkandet i kommittémotion 2021/22:4157 yrkande 11.

Utskottets ställningstagande

Bakgrund

OECD-Dac beslutade vid högnivåmötet i februari 2016 att uppdatera och modernisera rapporteringskraven när det gäller utgifter för freds- och säkerhetsskapande insatser. Enligt beslutet kan vissa kostnader täckas av biståndsmedel, för t. ex. militära transporter till nödställda områden, utbildning av militär personal i mänskliga rättigheter och insatser för att förebygga våldsam extremism under vissa förhållanden. Ministrarna underströk i kommunikén från mötet att finansiering av militär utrustning och militära insatser även i fortsättningen ska vara exkluderade från ODA-rapportering och att rapporteringskraven ska innehålla skyddsmekanismer för att undvika felaktig användning av biståndsmedel.

Vid OECD-Dacs högnivåmöte i oktober 2017 enades parterna om förtydliganden av rapporteringsdirektiven för kostnader för asylmottagande i givarländer. Därefter har OECD-Dac fortsatt moderniseringsarbetet genom att revidera och förtydliga rapporteringskraven för skuldnedskrivningar och för insatser inom ramen för Agenda 2030.

Utskottet

Utskottet vill understryka vikten av att OECD-Dac även fortsättningsvis kontinuerligt ser över regelverket inom detta område för att främja samstämmighet och transparens inom rapporteringen samtidigt som ODA-begreppet värnas. Utskottet förutsätter att regeringen aktivt medverkar i detta arbete och informerar riksdagen om väsentliga förändringar av regelverket.

Mot bakgrund av vad som anförts avstyrker utskottet motionerna 2021/22:921 yrkandena 35 och 38, 2021/22:2586 yrkande 44, 2021/22:3773 yrkande 16 och 2021/22:4157 yrkande 11.

Reservation

OECD-Dacs regelverk, punkt 3 (V)

av Yasmine Posio (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 35 och 38 samt avslår motionerna

2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 44,

2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 16 och

2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Inom OECD:s biståndskommitté pågår ett arbete med att se över vad som ska kunna räknas som bistånd. En viktig princip att värna när det gäller privatsektorbistånd är den om additionell effekt, som säger att bistånd endast ska ges via den privata sektorn om det finansierar satsningar som annars inte hade gjorts. Denna utveckling inom OECD-Dac riskerar att urholka biståndet, och Sverige måste utgöra en tydlig motvikt mot denna utveckling. En annan risk med privatsektorbistånd är att det leder till en ökad andel bundet bistånd som binds till köp av varor och tjänster från företag i givarländerna. Regeringen bör verka för att förändringarna i DAC:s regelverk inte leder till en urholkning av biståndet.

Särskilda yttranden

1. Regeringens resultatredovisning, punkt 1 (M)

Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Helena Storckenfeldt (M) anför:

Under finansutskottets beredning av rambeslutet i budgetprocessen justerade ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lade fram ett gemensamt förslag som framgår av betänkande 2021/22:FiU1. Riksdagen biföll detta förslag den 24 november 2021.

Det rambeslut för budgeten som riksdagen fattat bygger på ett gemensamt budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Ingen gemensam inriktning för biståndspolitiken föreslås i budgetförslaget från dessa partier.

Vi väljer därför att ställa oss bakom utskottets förslag att riksdagen ska avslå de av Moderaternas kommittémotioner som behandlas i detta betänkande med den motivering som utskottet ger. Motionerna redovisas i motionssammanfattningen i detta betänkande.

2. Regeringens resultatredovisning, punkt 1 (KD)

Gudrun Brunegård (KD) anför:

Under finansutskottets beredning av rambeslutet i budgetprocessen justerade ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lade fram ett gemensamt förslag som framgår av betänkande 2021/22:FiU1. Riksdagen biföll detta förslag den 24 november 2021.

Det rambeslut för budgeten som riksdagen fattat bygger på ett gemensamt budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Ingen gemensam inriktning för biståndspolitiken föreslås i budgetförslaget från dessa partier.

Vi väljer därför att ställa oss bakom utskottets förslag att riksdagen ska avslå de av Kristdemokraternas kommittémotioner som behandlas i detta betänkande med den motivering som utskottet ger. Motionerna redovisas i motionssammanfattningen i detta betänkande.

3. Statens budget inom utgiftsområde 7, punkt 2 (C)

Kerstin Lundgren (C) och Magnus Ek (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 7.

Centerpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:4121. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservationerna 2 och 6 i det betänkandet.

Centerpartiets förslag till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 7 finns i kommittémotion 2021/22:4146, som redovisas i motionssammanfattningen i detta betänkande.

4. Statens budget inom utgiftsområde 7, punkt 2 (V)

Yasmine Posio (V) anför:

I slutskedet av beredningen av rambeslutet i budgeten för 2022, två dagar före planerad justering, inkom Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna med ett gemensamt budgetförslag, vilket har försvårat processen. Utgångspunkten för Vänsterpartiets del är dock vår egen budgetmotion som i vanlig ordning förhåller sig till regeringens proposition. När vårt förslag till budget föll i kammaren valde vi att i andra hand stödja regeringens budgetförslag, som vi anser i sin helhet är bättre för Sverige än Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas förslag, eftersom det baseras på andra utgångspunkter än de nationalkonservativa värderingar som genomsyrar trepartiförslaget.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen biföll trepartiförslaget och därmed har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:3278. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservationerna 3 och 7 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 7.

Vänsterpartiets förslag till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 7 läggs fram i partimotion 2021/22:3188, som redovisas i motionssammanfattningen i detta betänkande.

5. Statens budget inom utgiftsområde 7, punkt 2 (L)

Maria Nilsson (L) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 7. Liberalernas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Liberalernas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:4181. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservationerna 4 och 8 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 7.

Liberalernas förslag till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 7 läggs fram i kommittémotion 2021/22:3945, som redovisas i motionssammanfattningen i detta betänkande.

6. OECD-Dacs regelverk, punkt 3 (M)

Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Helena Storckenfeldt (M) anför:

Under finansutskottets beredning av rambeslutet i budgetprocessen justerade ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lade fram ett gemensamt förslag som framgår av betänkande 2021/22:FiU1. Riksdagen biföll detta förslag den 24 november 2021.

Det rambeslut för budgeten som riksdagen fattat bygger på ett gemensamt budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Ingen gemensam inriktning för biståndspolitiken föreslås i budgetförslaget från dessa partier.

Vi väljer därför att ställa oss bakom utskottets förslag att riksdagen ska avslå de av Moderaternas kommittémotioner som behandlas i detta betänkande med den motivering som utskottet ger. Motionerna redovisas i motionssammanfattningen i detta betänkande.

7. OECD-Dacs regelverk, punkt 3 (SD)

Björn Söder (SD) och Mats Nordberg (SD) anför:

Under finansutskottets beredning av rambeslutet i budgetprocessen justerade ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lade fram ett gemensamt förslag som framgår av betänkande 2021/22:FiU1. Riksdagen biföll detta förslag den 24 november 2021.

Det rambeslut för budgeten som riksdagen fattat bygger på ett gemensamt budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Ingen gemensam inriktning för biståndspolitiken föreslås i budgetförslaget från dessa partier.

Vi väljer därför att ställa oss bakom utskottets förslag att riksdagen ska avslå de av Sverigedemokraternas kommittémotioner som behandlas i detta betänkande med den motivering som utskottet ger. Motionerna redovisas i motionssammanfattningen i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:1 Budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 7:

1. Riksdagen fastställer biståndsramen för 2022 till 1 procent av vid budgeteringstillfället beräknad bruttonationalinkomst (BNI) för 2022 beräknat enligt EU-förordningen för nationalräkenskaperna ENS 2010 (avsnitt 2.1.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ställa ut statliga garantier för biståndsverksamhet som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 18 000 000 000 kronor (avsnitt 2.9.1).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:1 Biståndsverksamhet besluta om kapitaltillskott till Swedfund International AB på högst 1 200 000 000 kronor (avsnitt 2.9.1).
4. Riksdagens anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, när det gäller anslag som står till regeringens disposition, enligt tabell 1.1.
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.
6. Riksdagen anvisar ett anslag för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd som står till Riksrevisionens disposition, enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör öka andelen bistånd som avsätts för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) till minst 10 procent av den totala biståndsbudgeten samt verka inom EU och FN för att övriga biståndsgivare följer Sveriges exempel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att förändringarna i DAC:s regelverk inte leder till en urholkning av biståndet och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för förändringar av DAC:s regelverk så att biståndet värnas

och kostnader för flyktningmottagande, skuldavskrivningar och utländska studenter inte ska kunna räknas som bistånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka andelen av svenskt bistånd som går till humanitärt bistånd och flyktinghjälp och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska biståndsramen genom en grundlig översyn, avveckling av ineffektivt bistånd och en större koncentration på ett urval av länder, biståndsorganisationer och fonder samt på områden där Sverige besitter speciell kompetens, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör skapa ett instrument för att fondera biståndsmedel vars utbetalning frusits på grund av bristande kvalitet, effektivitet och/eller korruption så att utgiftsmålet kan nås samtidigt som biståndets kvalitet säkras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kostnaderna för biståndet måste utvärderas mot förväntade resultat och vägas mot andra akuta behov i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det humanitära biståndet behöver öka som andel av biståndet och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera OECD:s biståndskommitté Dacs definition av bistånd så att fler insatser räknas som bistånd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3188 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt utvecklingssamarbete behöver fokuseras ytterligare för att åstadkomma långsiktig förändring och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stå upp för enprocentsmålet i biståndet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utgiftsmålet för biståndet om 1 procent av BNI bör överges, sänkas och övergå till en fyraårig biståndsram och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa ett tillräckligt förvaltningsanslag för kvalitetssäkring, kontroll och uppföljning av bistånd och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en resultatgaranti för biståndet och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för en modernisering av OECD-Dacs regelverk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M):

52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att humanitärt bistånd som andel av svenskt bistånd ska öka och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa utbetalningsmålet om 1 procent av Sveriges BNI och i stället övergå till en fyraårig biståndsram och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvantifierbara mål och ambitioner med biståndet i syfte att bättre kunna utvärdera dess effektivitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omfördela biståndet för att kunna hjälpa fler människor som befinner sig på flykt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3901 av Björn Söder m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1.

2021/22:3945 av Joar Forssell m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4146 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kostnaderna för biståndet måste utvärderas mot förväntade resultat och vägas mot andra akuta behov i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbetalningsmålet om 1 procent av Sveriges BNI bör övergå till en fyraårig biståndsram och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för att reformera och modernisera OECD-Dacs regelverk och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en resultatgaranti för biståndet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 2 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Tusental kronor

Anslag		Regeringens				Avvikelse från regeringen		
		förslag	M	SD	C	V	KD	L
1:1	Biståndsverksamhet	49 985 150	-13 010 000	-16 500 000	±0	±0	±0	±0
1:2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	1 652 317	±0	-500 000	±0	±0	±0	18 500
1:3	Nordiska Afrikainstitutet	17 308	±0	-2 000	±0	±0	±0	±0
1:4	Folke Bernadotteakademin	213 367	±0	-21 000	±0	±0	±0	-18 500
1:5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	50 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:6	Utvärdering av internationellt bistånd	21 620	±0	-2 000	±0	±0	±0	±0
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>								
99:1	Additionellt klimatbistånd	±0	±0	±0	±0	500 000	±0	±0
Summa för utgiftsområdet		51 939 762	-13 010 000	-17 025 000	±0	500 000	±0	±0

BILAGA 3

Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden

Beställningsbemyndiganden för 2022 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod	Avvikelse från regeringen M
1:1 Biståndsverksamhet	115 000 000	2023–2034	–15 000 000